

STAROSTWO POWIATOWE w IŁAWIE

14-200 Ilawa, ul. Gen. Władysława Andersa 2A, centrala tel. (089) 649-07-00, fax 649-66-00
www.powiat-ilawski.pl e-mail:starostwo@powiat-ilawski.pl NIP 744-148-75-84

BR. 0003.18.2019

Ilawa, 10.04.2019 r.

***Sz. Pan
Piotr Jackowski
Radny Powiatu Iławskiego***

W związku ze złożonym zapytaniem z dnia 26.02.2019 r. (*wpłynęło do Starostwa Powiatowego w dniu 27.02.2019 r.*) w załączeniu przesyłam informacje na temat stanu rolnictwa na obszarach wiejskich w powiecie iławskim oraz wypracowanych celów strategicznych rozwoju obszarów wiejskich we współpracy z zainteresowanymi instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi i środowiskami naukowymi.

Z up. STAROSTY
Marek Polański
WICESTAROSTA

Stan rolnictwa w Powiecie Iławskim

Poniższe opracowanie powstało na podstawie informacji otrzymanych od gmin, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Iławie oraz Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Olsztynie.

Powiat Iławski charakteryzuje się dobrze rozwiniętym rolnictwem. Głównymi gałęziami produkcji są: chów¹ i hodowla² trzody chlewnej, produkcja bydła mlecznego, produkcja drobiu (głównie brojlera indyjskiego) oraz produkcja sadownicza. Dużymi osiągnięciami w tym zakresie mogą pochwalić się m. in.: Spółdzielnia LUB-TUCZ w Lubawie i Grupa Producentka Owoców i Warzyw działająca na terenie gminy Lubawa.

CHARAKTERYSTYKA ROLNICTWA POWIATU IŁAWSKIEGO - W LICZBACH.

Liczba i struktura indywidualnych gospodarstw rolnych /stan na 2017 r./

Powierzchnia gospodarstw rolnych w Powiecie Iławskim jest zróżnicowana. Najwięcej gospodarstw rolnych występuje w największej, zwłaszcza pod względem powierzchni obszaru gminie wiejskiej Iława (1.595 gospodarstw – *powierzchnia gminy 42.421 ha*) i mniejszej gm. Lubawa (1.408 gospodarstw – *powierzchnia gminy 22.475 ha*). W gminie Iława przeważają mniejsze gospodarstwa rolne od 1 do 5 ha, z kolei na gminie Lubawa przeważają gospodarstwa średnie i duże od 5 do 50 ha. Mniejsza liczba gospodarstw rolnych znajduje się na terenie gmin: Kisielice (659 gospodarstw – *powierzchnia gminy 17.286 ha*), Susz (564 gospodarstw – *powierzchnia gminy 25.895 ha*) i Zalewo (737 gospodarstw – *powierzchnia gminy 25.387 ha*). Warto jednak podkreślić, iż na gminie Zalewo znajduje się najwięcej gospodarstw bardzo dużych tj. od 50 ha, w tym 9 o powierzchni powyżej 300 ha.

¹ **Chów** - planowa i kontrolowana działalność człowieka, polegająca na stworzeniu zwierzętom warunków do prawidłowego wzrostu, rozwoju i rozrodu, dzięki czemu możliwy jest pełny rozwój pożądanых cech

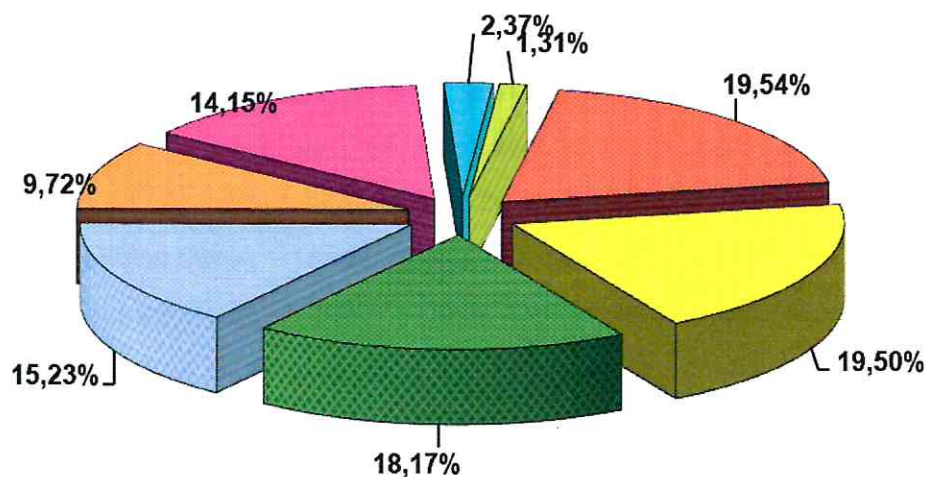
² **Hodowla** - działalność człowieka, polegająca na doskonaleniu cech genetycznych pokoleń potomnych zwierząt gospodarskich. Prowadzi do powstawania nowych ras i odmian zwierząt o pożądanых walorach użytkowych.

Szczegółowa liczba gospodarstw rolnych w Powiecie Iławskim prezentuje się następująco:

L.p.	Gospodarstwa rolne o powierzchni	GMINY						RAZEM POWIAT	STRUKTURA W %
		IŁAWA	KISIELICE	LUBAWA	SUSZ	ZALEWO			
1.	od 1,00 do 1,99 ha	411	125	139	112	184		971	19,54%
2.	od 2,00 do 4,99 ha	378	124	191	102	174		969	19,50%
3.	od 5,00 do 9,99 ha	281	130	278	88	126		903	18,17%
4.	od 10,00 do 14,99 ha	222	95	288	67	85		757	15,23%
5.	od 15,00 do 19,99 ha	105	54	212	56	56		483	9,72%
6.	od 20,00 do 49,99 ha	161	103	268	86	85		703	14,15%
7.	od 50,00 do 99,99 ha	31	19	24	12	32		118	2,37%
8.	100 ha i więcej	6	9	8	23	19		65	1,31%
	w tym; powyżej 300 ha	3	4	2	8	9		26	-
Razem:		1.595	659	1.408	564	761		4.969	100%
Średnia wielkość gospodarstwa w powiecie:								15,86 ha	

Źródło: Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Iławie;

STRUKTURA GOSPODARSTW INDYWIDUALNYCH

od 1,00 do 1,99 ha	od 2,00 do 4,99 ha	od 5,00 do 9,99 ha	od 10,00 do 14,99 ha
od 15,00 do 19,99 ha	od 20,00 do 49,99 ha	od 50,00 do 99,99 ha	100 ha i więcej

Zasoby rolne w poszczególnych gminach wiejskich i miejskich /stan na 2017 r. – w ha;
zaokrąglone do pełnego hektara/

Użytkowanie gruntów rolnych – zasoby rolne /stan na 2017 r. – w ha/

Wyszczególnienie	GMINY					RAZEM POWIAT
	ILAWA	KISIELICE	LUBAWA	SUSZ	ZALEWO	
Użytki rolne ogółem:	17.201	12.816	20.230	14.804	13.760	78.811
w tym:						
grunty orne	11.481	11.356	18.441	11.726	10.084	63.088
sady	65	10	358	31	33	497
łąki	2.563	840	1.047	1.877	1.110	7.437
pastwiska	3.092	610	384	1.170	2.533	7.789
Lasy i grunty leśne	18.644	2.391	912	8.122	5.266	35.335
Pozostałe grunty	6.576	2.079	1.332	539	6.014	16.830
Wskaźnik bonitacji	-					
<i>Źródło: Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Iławie;</i>						

Powierzchnia zasiewów – plony - plan zasiewów

Wyszczególnienie	Powierzchnia zasiewów w ha	Plony z ha w dt**	Plan zasiewów na 2019
2017			
Zboża ogółem:	35.531	428	34.456
w tym:			
<i>pszenica jara</i>	3.247	46	2.203
<i>pszenica ozima</i>	6.495	58	7.394
<i>żyto</i>	2.014	37	1.815
<i>jęczmień jary</i>	5.097	45	4.550
<i>jęczmień ozimy</i>	320	50	227
<i>owies</i>	845	33	805
<i>pszenżyto</i>	7.438	54	8.104
<i>mieszanki zbożowe</i>	9.278	37	8.294
<i>kukurydza na ziarno</i>	485	68	544
<i>pozostałe zboża</i>	312	-	520
Rzepak jary	200	19	89
Rzepak ozimy	2.750	31	3.173
Ziemniaki	829	230	785
Buraki cukrowe	205	480	265
Bobik	212	20	158
Kukurydza na kiszonkę	3.560	680	4.150
Rośliny energetyczne	150	210	185
Pozostałe zasiewy	4.625	-	4.704
Zasiewy razem	48.062	-	47.965
Grunty czasowo nieużytkowane	1.178	-	15.123
RAZEM /wszystkie pozycje/	63.088	-	63.088
<i>Źródło: Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Iławie;</i>			
<i>** Plony według corocznie opracowywanego w PZDR szacunku zniwnego</i>			

Zwierzęta gospodarskie – pogłowie i produkcja /stan na 2017 r./

Wyszczególnienie	GMINY /pogłowie w tys. szt./					RAZEM POWIAT
	ILAWA	KISIELICE	LUBAWA	SUSZ	ZALEWO	
Bydło ogółem	10,616	2,598	8,024	4,250	5,500	30,99
<i>w tym: krowy</i>	6,359	0,800	2,059	3,090	4,47	16,78
<i>średnia roczna wydajność mleka od krowy w litrach</i>	5410	4750	5350	5350	5250	5222
Trzoda chlewna ogółem	32,149	12,746	188,42	21,920	1,040	256,28
<i>w tym: lochy</i>	3,565	0,900	15,500	1,300	0,170	21,44
Owce ogółem	0,149	0	0,405	0	1,470	2,02
<i>w tym: maciorki</i>	0,079	0	0,240	0	0,710	1,03
Konie ogółem	0,289	0,053	0,039	0,109	0,050	0,54
Inne: Kozy	0,064	0,001	0,019	0,005	0,030	0,12
Inne: Drób	3125,00	18	158	52	25	3378

Źródło: Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Iławie;

Ilość siedzib i przetrzymywanych w nich zwierząt /stan na 2017 r./

Gatunek	Ilość siedzib	Ilość zwierząt w siedzibach
Bydło	1.468	31.042
Owce	10	766
Kozy	21	99
Świnie	1.690	193.254

Źródło: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Iławie; zwierzęta rejestrowane w systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt w oparciu o dane zarejestrowane w bazie ZSZiK, na podstawie zgłoszeń dokonanych przez rolników (dane te nie mają charakteru spisu z natury).

SYTUACJA W ROLNICTWIE

Rok 2017 był czasem niesprzyjającym dla rolnictwa ze względu na warunki klimatyczne, wegetacyjne, jak i ceny na rynku. Wiosenne przymrozki spowodowały duże straty w sadownictwie i ogrodnictwie. Okres letni był mokry i burzowy, co znacznie utrudniało żniwa, mokra pora jesienna paraliżowała zbiory kukurydzy, roślin okopowych i warzyw. Producenci trzody chlewnej znacząco odczuli problemy z rozprzestrzeniającym się wirusem afrykańskiego pomoru świń. Ograniczenia w strefach zakażeń miały negatywny

wpływ na przychody rolników i zakłóciły funkcjonowanie sektora na tych obszarach. Po ujawnieniu infekcji świń w Polsce zmalało zainteresowanie konsumentów i zakładów mięsnych mięsem tych zwierząt. Ograniczenia w handlu doprowadziły do znacznego wzrostu wagi zwierząt, co przełożyło się na problemy z utrzymaniem wysokiego poziomu dobrostanu. W powiecie Iławskim jedna gmina – Gmina Zalewo została objęta strefą ochronną.

Rynek zbóż

W 2018 r. za pszenicę w skupie przeciętnie uzyskiwano 670 zł/t, o 2% więcej niż rok wcześniej. Średnia cena jęczmienia wynosiła 676 zł/t i były ogółem wyższe o 12% niż w sierpniu 2017 r., a jęczmienia paszowego odpowiednio o 16%. Przeciętna cena żyta kształtowała się na poziomie 583 zł/t – o 10% wyższym niż w sierpniu 2017 r. Za kukurydzę w krajowym skupie przeciętnie uzyskiwano 597 zł/t – o 3% więcej niż w roku poprzednim.

Rynek wieprzowiny

W roku 2017 r załamał się eksport unijnej wieprzowiny do Chin - głównego jej odbiorcy- w wyniku czego średnie ceny trzody chlewnej spadały. W lutym 2018 r. w większości krajów UE spadkowa tendencja cen została zahamowana.

Od początku lutego 2018 r. notowano wzrost krajowych średnich cen żywca wieprzowego – 4,47 zł/kg, jednak była to cena niższa o 7% niż przed rokiem.

Pogłowie trzody chlewnej wzrosło o 7,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. Pogłowie tuczników wzrosło o 11,4%, warchlaków o 10,7%, loch o 5,8%.

Rynek wołowiny

Krajowa cena skupu bydła była niższa o 1,5% w porównaniu z grudniem 2017 r. (6,58 zł/kg), o 1% obniżyła się również cena skupu bydła młodego.

Liczba pogłowia bydła w Polsce wzrasta i w 2017 r. była średnio wyższa o 1,1% niż w roku poprzednim. Liczebność młodego bydła w wieku 1-2 lat zwiększyła się o 1,9% a pogłowie bydła w wieku powyżej 2 lat wzrosło o 1,5%.

Rynek mleka

Na początku 2018 r. ceny skupu mleka uległy obniżeniu. Za mleko płacono średnio 1,42 zł/l - o 6,8% mniej niż w grudniu 2017 r., ale o 7,6% więcej niż w styczniu 2017 r.

W latach 2009 – 2017 opłacalność produkcji mleka była niska, co odzwierciedliło się spadkiem liczebności pogłowa krów. W roku 2017 sytuacja poprawiła się, dzięki czemu pogłowie krów mlecznych wzrosło 1,1%.

Spółdzielnia Mleczarska Mlekovita prowadzi bezpośredni odbiór mleka od dostawców. Skupowane mleko jest wysokiej jakości i kształtuje się na poziomie ok 97,6% w klasie Ekstra. Wszystkie gospodarstwa zdające mleko do Spółdzielni spełniają wymogi sanitarno – weterynaryjne. Średnia ilość tłuszczu w mleku od stycznia do maja 2018 r. wyniosła ok 4,10% a białka 3,27%. Dynamika skupu w tym okresie była wyższa o 6,4% w porównaniu z rokiem poprzednim.

Rynek drobiu

W związku z występowaniem ognisk grypy ptaków od grudnia 2016 do kwietnia 2017 r. produkcja krajowa drobiu spadła.

Przewiduje się, że w roku 2018 nastąpi odbudowa bazy produkcyjnej drobiu rzeźnego i będzie zbliżone do roku 2017.

FORMY POMOCY FINANSOWEJ DLA ROLNIKÓW

Rolnicy mogą korzystać z pomocy finansowej udzielanej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), za pośrednictwem Biura Powiatowego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Iławie. W 2018 r. ARiMR udzieliła w ramach ww. programu takich form pomocy jak:

- renty strukturalne;
- płatność dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW);
- wspieranie przedsięwzięć rolno-środowiskowych w ramach PROW 2007-2013;
- płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczna w ramach PROW 2014-2020;
- płatność ekologiczna w ramach PROW 2014-2020
- zalesienie gruntów rolnych i innych niż rolne;
- inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów w ramach PROW 2014-2020.

Poza ww. programami finansowymi w 2017 r. Biuro Powiatowego ARiMR w Iławie przeprowadziło 6 szkoleń dla rolników dotyczących zasad wypełniania wniosków

i przyznawania płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, a także 3 szkolenia dotyczące systemu identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Poniżej przedstawiamy zestawienie ilościowe wniosków obsługiwanych w 2018 r. przez ARiMR oraz wypłaconych na dzień 08.03.2019 r. kwot:

Wniosek o:	Kwota płatności wypłaconych w roku 2017/2018	Ilość złożonych wniosków (nowe + kontynuacja)
przyznanie płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego	49 447 998,00 zł	3.336
przyznanie płatności ONW	5 209 054,00 zł	3.168
rentę strukturalną	7 981,75 zł/mies.	7
przyznanie pomocy na zalesianie gruntów rolnych i innych niż rolne	456 808,00 zł	118
Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów	19 928,15 zł	1
przyznanie płatności rolnośrodowiskowych w ramach PROW 2007-2013	66 067,27	22
przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach PROW 2014-2020	544 561,13 zł	113
przyznanie płatności ekologicznej w ramach PROW 2014-2020	248 108,92 zł	31
udzielenie pomocy finansowej producentowi rolnemu, w którego gospodarstwie rolnym powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane występowaniem w 2018 r. suszy lub powodzi	11 045 893,64 zł	767
udzielenie pomocy finansowej podatnikowi podatku rolnego, który w 2018 r. prowadził chów lub hodowlę ryb słodkowodnych w stawach rybnych położonych na obszarze gmin, w których w 2018 r. wystąpiła susza lub powódź	136 518,00 zł	4
Przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany mającej charakter pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie	892 866,43 zł	504
Udzielenie pomocy finansowej o charakterze <i>de minimis</i> w rolnictwie na refundację do 75% wydatków poniesionych przez producenta rolnego, który prowadzi gospodarstw, w którym utrzymywane są zwierzęta gospodarskie z gatunku świnia (<i>Sus scrofa</i>)	413 256,20 zł	92
Udzielenie pomocy finansowej producentowi rolnemu, w którego gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej powstały szkody w uprawach rolnych spowodowane wystąpieniem w 2017 r. huraganu, deszczu nawalnego lub gradu	35 095,00 zł	19

Źródło: ARiMR w Itawie;

PROBLEMY W ROLNICTWIE

Jednym z głównych problemów indywidualnych gospodarstw rolnych (*zgłaszanych do urzędów*), są szkody wyrządzone w płodach rolnych przez zwierzynę leśną – zwłaszcza zbyt niskie odszkodowania, nieadekwatne do rozmiaru szkody. Kwestią niezwykle istotną z punktu widzenia poszkodowanych z tytułu szkód łowieckich rolników jest również zmiana instytucji szacującej i wypłacającej odszkodowania z tytułu tych szkód. Obecnie za szkody w uprawach rolnych odpowiadają głównie koła łowieckie. Do innych problemów w rolnictwie wskazuje się: zmienne warunki pogodowe – długotrwała susza czy przemarznięcia wiosenne; nienajlepszy stan urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (brak konserwacji rowów); niskie ceny płodów rolnych/żywności; zły stan dróg. W ostatnim czasie do gmin zgłaszane są postulaty i problemy związane z ochroną pszczelarstwa oraz utrudnieniami w hodowli zwierząt gospodarskich związane z utrzymaniem reżimów weterynaryjnych zapobiegających rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych (np. bioasekuracja związana z ASF).

Wójt Gminy Lubawa zwrócił uwagę na problemy z nowymi zasadami klasyfikacji (delimitacji) obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW). Nowa delimitacja obszarów spowodowała, że w Gminie Wiejskiej Lubawa na 26 obrębów ewidencyjnych 15 obrębów po 2020 r. zostaną pozbawione płatności z tytułu gospodarowania na obszarach niekorzystnych warunkach naturalnych. Na Komisji Rady Gminy Lubawa został wypracowany apel skierowany do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

MOCNE I SŁABE STRONY GOSPODARKI ROLNEJ W POWIECIE.

Mocne strony gospodarki rolnej w powiecie to zwłaszcza:

- coraz wyższy stan wiedzy fachowej rolników wystarczający do prowadzenia gospodarki rolnej na średnim poziomie;
- gospodarka wielokierunkowa wyzwoliła aktywność rolników w sferze przedsiębiorczości w obrębie wsi, gminy;
- dobra infrastruktura budynków inwentarskich (unowocześnianie);
- dobre wyposażenie techniczne, w wyniku wykorzystania kredytów preferencyjnych;
- dobrze rozwinięta infrastruktura wsi (wodociągi, telefonizacja, internet);
- wysokie walory turystyczne regionu;
- dobrze zorganizowane doradztwo rolnicze, w tym duża liczba szkoleń dla rolników;
- rosnące wykorzystanie przez mieszkańców wsi funduszy strukturalnych PROW;

Słabe strony gospodarki rolnej w powiecie to zwłaszcza:

- wysokie obciążenia kredytowe z tytułu prowadzenia gospodarstw;
- postępująca dekapitalizacja majątku wymagająca dużych inwestycji;
- brak stabilizacji cenowej uniemożliwiającej długoterminowe planowanie produkcji rolniczej;
- utrudnione korzystanie ze środków PROW ze względu na brak własnych środków pieniężnych i brak zdolności kredytowej;
- niewystarczający poziom wiedzy marketingowo-rynkowej, co utrudnia efektywne zarządzanie;
- problemy ekonomiczne powodują szereg niedociągnięć m. in. uproszczanie upraw, niskie nawożenie, ograniczoną ochronę roślin;
- zaniedbania infrastrukturalne urządzeń melioracyjnych;
- trudna sytuacja ekonomiczna większości zakładów przetwórstwa rolno-środowiskowego;
- niechęć rolników do zrzeszania się w grupy producenckie;

Włodzimierz Harmaciński

NACZELNIK
Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa

Ad. 3

Główne działania współpracy Powiatu Hławskiego z Gminami, instytucjami i organizacjami społecznymi mającymi na celu zrównoważony rozwój obszarów wiejskich skupiają się w płaszczyznach:

1. modernizacji i unowocześniania dróg powiatowych w koordynacji z drogami gminnymi i potrzebami zagospodarowania miejscowości. Dostosowywanie do przebudowanych sieci dróg wojewódzkich i krajowych.
2. Poprawy jakości środowiska naturalnego w tym:
 - a. Rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej i eliminacji zanieczyszczenia wód i ziemi ściekami. Powiat prowadził wieloletni program dotacji do budowy przydomowych oczyszczalni. W latach 2007-2018 wydatkowano na ten cel ponad 400 tys. zł dofinansowując budowę ponad 200 przydomowych oczyszczalni ścieków w całym powiecie,
 - b. zmniejszenie niskiej emisji – powiat prowadzi program dotacji do budowy instalacji fotowoltaicznej i wiatraków. Program ten wiąże się jednocześnie ze zwiększeniem wskaźnika wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
3. Współdziałanie w rozwoju sieci światłowodowej na obszarach wiejskich.
4. Uczestniczenie w procedurach opracowania planów zagospodarowania przestrzennego.
5. Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez współdziałanie w sytuacjach kryzysowych, m.in. susze, powódzie, awarie, zagrożenia chorobami zakaźnymi ludzi i zwierząt. Działania koordynowane są przez Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Włodzimierz Harmaciński

NACZELNIK
Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa